

Anul I.

Nru. 5.

MINERVA.

Țiară

LITERARĂ BELETRISTICĂ și de DISTRAȚIUNE.

Cuprinsul:

1. Ore superstiționale și prejudețele unui popor și respective a poporului român sunt de condamnat?
- 2. Ună adevără, poesiă de *G. Simu*; — 3. Destinulă, novelă originală de *Paulina C. Z. Rovinară*; — 4. L . . . ei, poesiă de *Ioană L. Hossu*; — 5. Dela băi, amintiri de *A. . . .* — 6. **Literatură poporală**: Doine din Bănată, culese de *Alesandru Munteană alui Vasiliu*; — 7. Din caracterele lui *La Bruyère*, comunicate în romănesc de *I. Barițiu*; — 8. Diverse; — 9. Abonamentă nou. — 10. Anunciuri.

PROPRIETARĂ, EDITORĂ și REDACTORĂ RESPONSABILĂ

George Curteană.

B I S T R I Ț Ă,
Tipografia Carolă Orendi.

1891.

MINERVA

Țiaru literarū beletristicū și de distrațione.

Apare în 1 (13) și 15 (27) a fie-cărei luni.

Prețulu de prenumerațione pentru Austro-Ungaria:
Pre anulū întregū 4 fl., pre jumătate de anū 2 fl.,
pre unū pătrarū de anū 1 fl.
Pentru România și străinătate:
Pre anulū întregū 10 fr., pre jumătate de anū 5 fr.

Proprietari, editori și redactorū responsabilū :
George Curteanu.
Redacționea și Administraționea:
Bistriță, Str. Iemnelorū Nro 28.

Scrisori nefrancate nu se primescū. Manuscripte,
nu se retrimitū.
Prețulu inserțiunilorū: O seriă garmond pe o
colônă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare.
Publicări mai dese după tarifu și învoielă.

Ôre superstițiunile și prejudețele unui
poporū și respective a poporului românū
suntū de condamnatū?

Motto: „Multa mirabilia reperies
et non verosimilia, quae
nihilominus, tamen vera
sunt!“

St. Hieronimus.

I.

Înțelepți și filosofi închinători realismului și naturalismului ne vorū răspunde la această întrebare cu „Da“, căci la ei are locū numai „Multa mirabilia reperies et non verosimilia“; — ci noi răspundemū cu „Ba!“ sau „Nici la unū casū!“ chiar deși amū voi sē trecemū înaintea feței preal uminate a acelorū onorabili filosofi de fi seclului, ce și-a mâncatū pânea. Noi dicemū „Ba!“ sau: „Nu vremū se condamnāmū nici astăzi pe unū poporū pentru superstițiunile și prejudețele lui; cu atâtū mai puținū pe poporulū românū! Mai alesū când scimū, că multe teorii filosofice suntū eronate și multe cunoscințe naturali suntū numai ipotese, decâtū cari multe prejudețe și superstițiuni chiar până în zilele nōstre suntū mai tari în certitudine.

Ținemū dară cu tōtă taria la partea a dōua a propusețiunei S-tului Hieronimū: „quae nihilominus, tamen vera sunt!“ Suntū până în

diua de ađi chiar între Români noștri, adegă în clica nōstră cu carte mulți indiviđi, cari ridū de atari credințe. Mă unii în nesciință, pōte și voinđu rēnulū naționalū, se aruncă ca nisce bălauri asupra frumūșelelorū tesaure romānesci, dicēndū, că acele au făcutū pe Românū poporū delăsātū și necultū, ca și cum acelea nu arū face parte din spiritulū unui poporū, din care rēsare cultura? Ce este cultura, decâtū chiar cultulū sufletului, decâtū chiar adorarea celorū ce se ținū de sufletū și cari se rădică preste lumea corporale sau mortale — se avēntă în o lume, ce și penelulū unui pictorū nu e capabilū sē ni-o represinte!?!..

Ei, dar aceștia, ce dicū așa, nu cunoscū geniulū popōrălorū culte. Nu cunoscū cultura antică elinā și romanā și nu-și revōcā în memoriā, că la Elini și Romani sub influința superstițiunilorū și miturilorū s'a formatū cultura cea mai copiosă și mai clasică, sub influința acelorā a strălucitū cultulū cătră Ței, amorulū fierbinte cătră patriā și talentulū neimitaverū pentru arte și sciințe?! Numai în timpulū miturilorū, poveștilorū, fabulelorū și legendelorū — dāmū de timpulū așa disū „eroicū“ nu numai la Greci, ci mai la tōte gintele.

Atunci numai au fostū eroi, cari au datū materialū prin faptele lorū nāsdravene la nascerea poesiei musiceei și picturei. Sē cetimū numai pe

Homer, Sofocle, Euripide etc., sau pe Virgiliu, Horațiu, Ovidiu, Propertiu, sau se cetim cântecul Nibelungilor! Oare atari opere ați neînlocuivere s'ar fi putut nasce fără material pregătit de un timp eroic plin de farmec și frumseță, plin de voinici și uriași, plin de amor și virtute? . .

Nu datinile și fabulele sau prejudețele și superstițiunile întunecă mintea unui popor și-i împedecă pasul la progres, ci alte cauze, cari se arată în istoria unui popor. Ce ar fi fost chiar de națiunea noastră română, carea în trecutul ei furtunos și obscur nu a avut școle, nu a avut inteligență — și când după retragerea lui Aurelian în Messia, a rămas orfană, lăsată singură ca Filoctet în Lemnos, sau ca Robinson în insula sa, — orfană departe de maica ei Roma, în acelea timpuri dicu, la a căror amintire încă și munții și dealurile lacrimăză.

Ce ar fi fost de ea?! Și ce ar fi ați de noi — copii și odraslele sale — de noi, cari avem școlă și biserică, carte și știință, dora ne-am pute delecta ați în limba ei sonoră — italică, dora am pute se ne resfătam privirile la „Romana“ și „Ardeleana“, la „Călușeriu“, „Bătuta“, „Brêul“, „Hațegana“, „Lugoșana“ și „Abrudeana“? Dora ne-am pute fali într'atata cu portul nostru național, port ce odinora în armata romană ilu purtau cavalerii Romani. Dora am ave astadi tote criteriile de naționalitate, ce ne arata lumii ca vița adusa din Italia și sadita în Dacia? — —

Sê mulțamim Provedinței divine, carea în mod admirabil a protegiat pe sermana odrasla venita din Roma aici în cununa Carpaților, sê mulțamim cultului sau religiunei, carea prin ceremonie ei a finut pe poporul român la o perseveranță nestirbita față de credința strămoșescă și se ne închinam Ursitei sau Sibilei romane, carea nu a lasat și nu a concesu, ca superstițiunile, poveștile, datinile, credințele etc. sê se instrăineze de Român. — Acestea și numai acestea sunt cele trei sentinele neadurmite, cari au condus pe Român nemaculat până în secolul XIX.

Ecă câtu de trainic, câtu de puternic în

esistența, câtu de mândru de sine este un popor cu datini, prejudeți și fabule!

Românului i place numai nunta sa, și numai aceea. Credeți, că un adevărat Român, om rustic, va scî se se desfăteze la o nuntă străină ca la o nuntă de a lui? — Nici-odată nu! Căci numai la nuntă românească sci avé Românilu voiă și numai acolo jocă elu cu focu. Acolo numai, căci acolo, portu, datini, omeni, mâncări, cântece, glume — sunt românesci, și apoi:

„Pentru o glumă românească
Sufletul mi-ășu dá!“ —

Din contră, aduceți pe vr'un străin la o nuntă românească, și veți experia, că elu va admirá, va laudá frumseța acelei nunți, nu se va entusiasma însê nici-odată. Nu, căci pentru elu, aci, portu, datini, omeni, mâncări, cântece, laută sau musică sunt străine — nu sunt ale lui și apoi omul numai pentru alu sêu se entusiasmă cu tota inima. Căci:

„Cei străini nu se lipesc
De sufletul meu!“ —

E deci evident, că datinile, credințele și superstițiunile, deși nu ne-au adus sau nu ne aduc folos material sau brut, ele ne aduc folos moral și au adus la tote poporale în multe și în varii privințe. Ele au susținut gințile și poporale pururea în vița și în ambițiune națională, pururea le-a dat a înțelege, câtu măsură în spiritul lor creativ, în fantasia și în puterea rațiunei. — Cei vechi la nunți, oște și la întâlniri se desfătau prin punerea de gâcitur, enigme, sentințe oraclice, exemple, logogriffe, aritmogriffe etc. Scim la Evrei de gâcitura dată spre deslegare tarelui Samson; scim de esplicarea visurilor lui Faraon din partea Evreului june Iosif. La Greci ne aducem aminte de gâcitura Sfinxului Tebanic — sau din Cadmeia dată lui Edip spre deslegare. — Alexandru Marele sciți cum a deslegat nodul gordian și Brutu, cum a sciut, cine e maica lui cea adevărată etc. etc.

Ori ce ôspe venia la cei vechi, trebuia sê se supună unei dispute cu vre-un individ din

acelu satü și fericitü era satulü, alü cäru reprezentantü eșia pe deasupra. In vechime acestä datinä era observatä cu rigöre, ér la despärtirea öspelui de casa gazdei, primia öspele o tablä micä, pe carea era scrisü: Ad tesseram amicitiae et ospitalitatis!“ Ca și cum ñice Românulü astädi: „Aibi grijä, dacä vei umblä pe la noi, së nu faci së ne'ncungiuri și së nu te bagï pe la noi, cä dörä de acumane cunöscemü!“ Sau când întrebï pe cineva, cä unde a rëmasü peste nöpte venindü din tërgü, — acela îi rëspunde: „Aici în satulü Podolü — la unü prietinü.“

UNÜ ADEVËRÜ.

*Pe lemmulü, care 'nalți spre stele mändra frunte
Și falnicü dominëzä unü colțü întregü de munte,
Nu cäuta fructü dulce — suntü sterpe-a sale rämuri;...
...Virtuți și abnegare — scumpü rodü alü omenimei —
Gäsesci numai la ömenü din rëndulü țëranimei
Și-aceștia au chemarea së stee 'n frunți la nëmuri!*

George Simu.

Destinulü.

✻ Novelä. ✻

(Urmare.)

Ajungëndü la capëtulü preumblärilorü d-lü și d-na Brumeanü făcurä hazü de capriciulü lorü și îi primirä förte bine: oferirä femeilorü tratașile cele mai delicate, iar bärbașilorü unü vinü plinü de aromä și de gustü. Elisa simșindü o ușörä geloșia pentru atenșionile, ce Cordescu arëtase mai cu preferinșä Luciei, deși avü rușine pentru unü sentimentü așä de crudü, ce se descepta în sine, dar în fine fiindü förte firescü, förte puternicü spre a-lü inäbuși pria asprimea judecäșei sale, care se släbi cu încetulä, eșï afarä. Aci ea rëmase sdrobotä, se rădimä de unü stëlpu și-șï espuse fruntea la aerü. Ce simșire ciudatä e și amorulü! Dupä ce rëmase câtva timpü în astä atitudine în fașä legäturei, ce i-se päruse unü momentü a avë pentru Cordescu, — în fașä barierei, ce legile sociale interpuneau acestui dreptü firescü, — în fașä sentimentului, ce îi släbiau curagiulü și judecata, ișï simșï inima atinșä și lacrimile rourarä ochti ei. Ea

duse batista la ochi voindü a și le inäbuși și rëmase astfelü neavëndü curagiulü a le läsä së curgä în libertate... In acelu momentü unü sgomotü de pași se auđi pe länğä dënșä și de partea cealaltä în fașä ei se opri öre cine. Ea ișï rădicä încetinelü capulü și recunoscü pe Cordescu, ce sta rădimatü de unü stëlpu și o privia... Elisa voi së se depärteze.

„Ce felü! Eliso, ai fricä de mine?“ o întrebä elü cu unü glasü dulce, dar în care se resimșï o împutare. Ea tresäri.

„De ce ai venitü aici? o întrebä elü afectuosü.

„Am durere de capü.“

„Șï-apoi...“

„Aerulü imï face bine.“

„Nu ești supëratä pe mine?“

„De ce, d-le? întrebä ea cam înșepatä de acestü tonü familiarü.

„Dï-mï pe nume, imï faci plăcere... veđï eu sum mai sincerü ca tine...“

„Oh dacä te-așü mai putë crede!...“

„De ce?.. Ești gelöșä, nu este așä...?“

„Eu? De cine?“

„De Lucia...“

„Ce dreptü așü avë? Ce m'ar autorisä?“

„Acea, cä și tu më iubescï, dupä cum te iubescü eu.“

„Eu?!“ esclamä ea surprinsä, „șï-am făcutü vr'odatä vre-o märturisire.“

„Nu.“

„Ce te face darä së aibi acestä ilusiune?“

Elü esitä unü momentü, în urmä îi ñise:

„Voescï së-șï spunü?“

„Da.“

„Te-am surprinsü când te destäinuiai Zoiei încä de multü, ișï aducï aminte?“

Ea ișï duse mäna la frunte isbitä de o amintire și rëmase astfelü. Cordescu se apropiä de dënșä, îi luä mänilë, i-le sërutä, o atrase la sinulü lui și o řinü astfelü unü momentü, apoi privindü în ochti ei ñise cu unü glasü dulce, rugätorü și pasionatü:

„Eliso, te rogü, spune-mï, më iubescï tu?“

Ea tăcea mereu, dar ișï rădimase capulü pe peptulü lui, pe când elü scöse unü suspinü... Deodatä, ea ișï încöläci brașulü dupä gätulü lui, îi depuse o sërutare arđëtöre pe buze și-i ñise cu unü glasü fermü și expresivü:

„Tu ești pentru mine o revelașione și sufletulü meu are nevoia de expansiune de dorinșe...“

Elü o ascultä atentü și mișcatü, ea urmä:

„Te iubescü, te iubescü!... Tu imï vei reserva salvarea sau disperarea cea mai crudä a destinului meu...“

Ñicëndü acestea ișï desfäcü mänilë de dupä gätulü lui și se depärta.

Cordescu se preumblă multă timp singur la lumina splendidă a lunii. Când veni în mijlocul celorlalți, căută pe Zoe și rămase multă timp la vorbă cu ea... Mai târziu veni și Elisa la dînșii.

Când Cordescu rămase singur cu Elisa, elu îi dișe:

„Dacă tu fii atâtu de multă la mine și după cum credă acestă simțemētū a făcutū sē luciască în spiritulū tēu o schînteia, o rađa de poesia, care înaltă sufletulū, . . . te rogū, fă-mi câte-va versuri chiar în astă nopte.“

Ea îi zîmbi și îi promise, că se va încerca.

Pe când pe la cântatulū cocoșilorū se înapoiau cu toșii la Viorenți, elisa profită de unū momentū și îi cerū carnetulū. Chiar în acea nopte, după cum dorise Cordescu, ea umplū câteva file cu cugetări, pe cari le inspira ardentă ei pasiune, dintre cari una mai expresivă plăcū mai multū lui Cordescu:

Veseli, gingași, plini de talente
Ești ideialulū, ce iubescū eu,
Fă dar astfelū, ca să deșepte
Roua iubirei sufletulū meu.
Destulū amarū, melancoliă,
Voiu dulce pace, poesiă. . .
Trecutu-mi pare ca și uitatū,
Iară prezentū-lū desprețuescū,
Sufletetu-mi astăzi e transportatū
Departē 'n sferē, unde țintescū
Oh fericire! ce farmecū ai,
Răpită-sū de cuvētulū, ce tu-mi dai!

După ce le ceti Cordescu veni se o întâlnească foarte mulțumitū de mărturisirea nobilă și sinceră, ce exprimau ele și atrăgēndu-o la sinulū lui într'o strângere pasionată ei își simțiră în reciprocitate pulsățiunile inimilorū lorū..

Se despărțiră acum fericitū și încredētori..

Ce plăcutū este aspectulū unui omū stăpānitū de fericire de a se scī cu siguranță iubitū! Acum sērutarile lorū reciproce încălđiseră buzele ca și inimile lorū.

Elisa nu mai avea altă dorință acum decâtū a-și modelă vieța după aceea a lui Cordescu; de a-și umplē dīlele de bucuriă, speranță, studiu, amorū și încredere după cum credea că suntū și intențiunile lui, pe cari ea contă acum și nu le lua dreptū capriciale unui omū ușorū și vanitosū. Amorulū ei avea atâta violență, atâta intensitate pe câtū avea și tăria. Sērutarile ei voiau sē fiă platonice și aspirarea sa curată și plină de poesiă niciodată nu ar fi cugetatū a o materialisā... Amorulū unui omū onestū datū unei femei oneste, cu tōte că este firescū, curatū, ardentū, totuși elū deosebesce ființa lui după necesitățile, ce natura i dă: o parte este destinată sentimentului și poesiei, cealaltă, care îlū face incapabilū de a se învinge pe sine, se supune capriciilorū

unorū simțuri diferite, cari îlū facū atâtu de incompletū, de eesigentū, de crudū chiar..

După aste împrejurări, Doreanū, care se afla în Bucuresei, își terminase afacerile și se reîntōrse. Elisa trebui sē plece imediatū dela Viorenți. Nemulțumirile, izolarea ei de până acum nu o mai resimția, deōrece Dumneđu îi permisese a-și împăca sufletulū prin bucuriile, ce i le adusese unū amorū sincerū, desinteresatū, ce îi manifesta Cordescu. Acestă stare fericită dură numai câtva timpū, când de-odată o neîncredere, unū pesimismū crudū veni sē turbure fericirea, ce abia zîmbise sufletulū ei. Ea evită de a mai cugeta la Cordescu cu care vorbindū luase o atitudine familiară, indiferentă — fiindū mai puținū sgomotōsă ca de ordinarū. Ōre cari atențiunī din partea lui Cordescu, ōre-cari neînsenate împrejurări atraseră din nou bāgarea de sēmă a Luciei.

Intr'o dī, pe când Elisa se afla la dēnsa, venindū vorba despre Cordescu, ea îi dișe:

„Trebuie sē fii forte încântată, Eliso, de atențiunile, ce Cordescu are pentru tine...“

„Eu?!“ esclamă Elisa intrigată de spaimă și de surprisă.

„Da, tu“, accentuă Lucia.

„Pentru ce tocmai eu?“

„Find-că elū în ori-ce mișcare, în ori-ce vorbă și privire arată îndestulū, că ține la tine“, relū Lucia cu o aparență de convingere.

„Totū așa așū putea dișe și eu de tine“, adăugă Elisa.

„Ce se potrivește!“

„Da“, relū ea, „nu-mi ești indiferentă de ōre-ce elū mai de ordinarū se găsește în casa ta.“

„Dacă nu este adevērată de ce te-ai emoționatū așa?“ relū Lucia cu grăbire și privindu-o fixū.

„Din contră, Lucio“, rēspunse Elisa, „sum câtū se pōte de împăcată cu mine.“

„Atunci“, dișe Lucia cu naivitate și cu o privire mai senină, „sum liberă de a-lū iubi eu în loculū tēu...“

„Îți inspiră elū ceva?“

„Forte multū. Voescū sē fiu francă cu tine Eliso, imi face chiar curte.“

„Ți-a mărturisitū deja ceva?“

„Forte puținū, cu tōte acestea sperū a-lū subjuga . . . Gāndesce-te“, adause ea întrerupāndū cu ōre-care frauchetă, „și eu eram gelōsă de tine...“

„De ce Lucio?“

„Fiind-că Cordescu este unū omū distinsū... are instrucțiune... spiritū... și tu ai calități, cari...“

„Ori câte calități așū avē eu, carmeni și tinereta ta prețuescū îndoitu.“

„Ah! nu scī că am suferitū cumplitū ori de câte-ori simțiam, că are intențiunea de a-ți vorbi, ori de câte-ori privirile lui le suprindeam ațintite asupra ta.“

„Pōte că a voitū sē te facă gelōsă.“

„Póte“, ise Lucia privind-o fixú și în acelu momentú unú fulgerú strálucí în ochíi ei.

„De ce nu a-i fostú sincerá sê-mí spui patima ta, — puteam sê-i fiu folosítore rádicându-te la preferina lui Cordescu.“

„Íi mulănescú, ai o inimă nobilă“.

Aceste cuvinte mari și puternice fură ise numai din buze, căci pe când le pronuna nu scăpă neobservatú de Elisa unú tonú amarú și o atitudine maliiosă.

După câtva timpú cele două pretine se despăriră. Elisa plecă cu furtuna în sufletú: simise tóte mușcăturile Luciei, dar ce era sê facă! . . . Era o sêptemână, de când nu vėduse pe Cordescu, când chiar în aceea i primi din partea lui unú biletú conceputú astfelú:

„Eliso dragă!

„Iértă-mê, dacă de unú timpú încóce nu i-am datú nici o scire despre mine. Causa suntú multele mele ocupaiuni. Nu am curagiulú a mai veni sê te vėdú, deórece tu mi-ai interisú acésta și nici nu-mí voiui mai permite chiar până ce tu nu-i vei formá alte convineiuni. Vėdú schimbarea și tăcerea ta și nu știu, ce sê credú.

Te sêrută de mîi de ori

CORDESCU.“

Se simi și mai revoltatá cetindú aceste rëndurí. Mărturisirile Luciei nu-i mai eșiau din minte. Nu rês-punse alta decâtú, că acum mai multú decâtú ori-când îi este imposibilú a-lú vedé din cauza incertitudinilorú, în cari a adus’o equivocitatea conduitei sale, despre care s’a informatú pe deplinú.

Dece ile trecuseră dela ultima împrejurare. Intr’o i Elisa merse la Lucia și acolo găsese pe Cordescu. Cum îlú ări se simi fără putere, dar se stăpâni cum putú și ca ’ntodéuna întinse mâna lui Cordescu, care se grăbi a o întêmpiná.

Când rêmaseră singurí ea îi aruncá o privire fulgerátore:

„Ce caui aici, Cordescule?“ ise ea.

„Speram sê te întêlnescú.“

„Cum puteai fi sigurú despre asta?“

„Imí imaginam. . .“

„Asta o ici, fiindcă mē vei.“ .

„Din contră.“

Ea tăcu.

„Apropo“, ise Cordescu, „de ce nu mi-ai rês-punsú la mica mea scrisóre?“

„Fiindcă mē indoiescú fórté multú după câte întelegú, audú și vėdú.“

„Gelóso!“

„Și óre n’am resonú?“

Elú îi aruncá, póte fără voiă-i, o căutăturá maliiosă; asta îi căú cu greu Elisei, totuși după unú momentú ise:

„Dacă m’ai iubi sincerú nu ai probá, că te gâ-

desci la mine scriindu-mí mai desú și venindú la Zoe, unde ai sigurană, că mē vei întêlni, ér nu aici, căci eu asta mē măchnesci, contrariindú-mē în amorulú meu propriu.“

In locú de rês-punsú elú o lăsá sê termine, o privi fixú și îndelungú și îi ise cu amăriciune:

„Și eu sum măchnitú și cautú sê mē distragú.“

„Cari suntú măchnirile tale.“

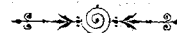
„Este, că nu potú fi sigurú, dacă tu mē iubesci. . . Imí trebue o certitudine.“

Ea se simi atinsá; își plecă fruntea, se roși și înabuși unú suspinú, își ráimá o mână pe spatele fotoliului, își plecă capulú pe dênsa și petrecêndú-o de mai multe ori pe frunte, rêmase astfelú mutá, sdrobotá de realitatea crudă. Cordescu nu mai ise nimicú, din contră sta rece și indiferentú.

„Oh!“ icea ea în sine, „nu prevėdusem asta; simtêmentele mele nu mē făcuseră se întelegú, că trebuia sê am astá crudá esperienă! . . . Oh! dar câtú îlú iubescú! Câtú îlú iubescú!“

In totú cursulú nopei, care veni, ea se svêrcolia în cea mai cumplitá nelinisce. Nesiguraa dragostei sale o chinuia, frigurile o ardeau; frigurile gelosiei, vermele neîncere derei, consciina datorilorú sale, stima de persóna sa o atăcau cu vehemenă. Nu știa, ce se credă, ce rezoluiá sê iée. Fú bolnavá în cursú de vre-o câteva ile și când Zoe, surprinsá de îndelungata ei absentă, veni într’o i sê o vadă, rêmase miratá de abaterea, în care o găsi. Elisa mărturisí totulú amicei sale.

(Va urma).

L . . . . ei.

*Te gândesci óre la mine,
Când în serile senine
Íși vibrézi
A sale raă
Peste câmpii înflorii,
Luna bêtă
Sentinelă
Pentru junăi fericii?*

*Te gândesci, o știu eu bine,
Când în serile senine,
Îngerase
Drăgălase,
Te preumbli ’ncetigórú
Pe la loculú
Cu noroculú
Unde ni-amú juratú amorú!*

Ioanú L. Hossu.

Dela băi.

— Amintiri. —

... Și chiar acum, deși a trecut un timp destul de lung, de când am fost cu tinăra-mi soție la băi pe vre-o câte-va săptămâni, — chiar și acum, adese, când îmi aduc aminte, ridu într'una. Și eu nu cred, că altul în locul meu nu ar face totu asemenea. Să poți de altcum, că natura-mi tinerescă încă se-și aibă partea în această bună dispoziție, dar pentru acea chiar și un filosof, care ar fi vedutu pățania profesorului Gligorescu, încă ar fi trebuit să ridă de el.

Dar se nu vă faci multu timpu curioși! . . .

Mă însurasem de abia de două săptămâni. Cornelia — soția mea — mă iubiă multu, eu de asemenea.

„Scii ce?” — îmi diise ea într'o di — „e datină, ca după nuntă se se faci câte-o călătorie de plăcere la Venetia, la Viena, sau într'altu locu, după cum îți dă mâna; n'ar strică dacă ne-amu ține și noi de datina această și amu merge pe vre-o săptămână-două undeva.”

„Și unde ai dori tu să mergem?” o întrebai eu.

„Nici n'ai crede, ecă de exemplu la nisce băi.”

„Bine, vomu merge dară la băile din S.”

„Și când vomu plecă?” mă întrebă Cornelia veselă, că i s'a primitu așa de iute propunerea.

„Ce întrebare? De ar fi după mine amu plecă îndată. În punctul acesta vei hotări însă tu. Toaletele...”

„Er începi?” mă întrerupse ea ore-cum aprinsă.—

„Tu scii bine, că nu punu cine scie ce pondu pe toalete, și că peste totu mi-e urită moda.

„Am vrutu numai să te necăjescu puțin” i-am diis eu, ca s'o mângăiu. „Adi e Joi, vomu plecă dar eu trenul de Sâmbătă dimineața și speru, că pe Duminică vomu fi deja instalați la S.”

„Bine dară! Sâmbătă plecăm!” și dreptu contractu noi ne s'erutarăm.

Nu vreau să-mi laudu soția chiar de locu, căci nici nu mi-ar folosi nimica. D-Vostră n'o cunosceti nici unul, ca să vă amoresați în ea, cea-ce dacă s'ar întâmplă, spunendu-vă dreptu, nu mi-ar căde chiar bine. Destul, că Cornelia Vineri s'era, când m'am reîntorsu dela oficiu îmi iasă înainte și prindendu-me de brațu îmi diise:

„Nici nu-i crede, dragă, am aședatu totu bagagiulu în cufărul celu mare, și așa nu va trebui, decâtu să iai unu micu cufăru de mână.”

„Nai uitatu nimica?”

„Nu! Și ce să fi și uitatu? De abia vomu sta 10—12 zile la S., căci, haru Domnului, până acuma n'avem lipsă de băi.”

„Bine! celu puțin și de va lipsi ceva nu voiu purtă eu vina, tu ai pachetat.”

Și chiar după cum ne închipuisem, Duminică eram instalați deja în S. și încă într'unu locu atâtu de frumos, încatu Cornelia nu mai putea de bucurie. Era o odaie parteru în mijlocul unei florarii minunate și tare aprăpe de scald. În dreptul odăiei noastre se începea o pădure admirabilă de brați, cari se înaltau încetu-încetisoru pe coasta muntelui. Unu labirintu, de cărări bine îngrijite de proprietarii băilor traversau pădurea în tote părțile. Și par'că era anume calculatu, unde începeai numai câtu decâtu a te obosi de sușu, zăria în umbra unui tufișu o bancă verde, sau o pajiste împetritată cu flori, ce te invitau cu atata gingașie se pausezi. Și aprăpe mai nici-odată noi nu ne aședam pe băncile de lemn, ei mai preferiamu a ne pune josu pe stratul verde și môle de erbă. Și acolo a nu ne mai sătura de sănătosul aeru de munte și de cânteculu dulce a vre-unui flueru, ce mai alesu cătră amurgitu se aușia răsunându departe de noi. Și ori-cătu de spulberați ne-ar crede cineva, pe noi ambii tineri și de curându căsătoriti, totuși ar trebui să-și dee de minciună părerea asta, vedându-ne pe noi copii dela țera, ascultându în o sfântă tăcere și admirare melodia fluerului depărtatu.

Odată ascultam asemenea dușu pe gânduri o doină de jale, ce păstoriulu scotea din fluerul s'eu. Și eram așa de cufundați ambii în această ascultare, câtu nici nu observasem o familie, ce trecea alăturea pe cărare și care ne salutase. Numai după ce ei se aședară pe banca de vis-à-vis ne trezirăm și-i resalutarăm. Era unu domnu slăbăniciosu de vre-o 45 de ani, apoi o domna elegantă mai tinăra decâtu soțulu s'eu cu vre-o 10 ani și în fine doi copii.

„Scuzați”, începu străinulu, „s'ar părea, că venirea noastră v'a conturbatu.”

„Nici de câtu! Ascultam deja de multu la fluerulu, ce doinesce în depărtare, și care pe încetulu se pare că totu mai multu se depărtază, așa câtu în momentele din urmă de abia îl mai aușiamu.

„Într'adeveru! nu poți fi nimicu mai frumosu decâtu unu flueru, ce-lu auși în munți într'unu amurgu de s'era.”

„Oh! și câtu de multu amu doritu amendoi această plăcere. Născuți la țera, invidiamu pe ori-cine ne spunea, că a călătoritu la stână, s'eu la băi de munte și a inspiratu aerulu prospetu și sănătosu alu brașilor și și-a desfătatu sufletulu în aușulu acestui minunatu instrumentu naționalu. Dar în stersitu am ajunsu și noi această fericire. De abia suntemu aici de vre-o trei zile, și în totă după amedi ne îndreptarăm pași prin pădurea această nisuiindu la vârful muntelui, unde liniscea e mai profundă și aerulu mai bun... Deodată mă oprii.”

(Va urmă.)

Literatură populară.

Doine dela Lipova (Bănatu.)

Andite dela: **Juliu Luțai** plugariu și dela corista **Victoria Birișu**.
publicate de **Alexandru Munteanu** alui **Vasiliu**.

Cătu-i Sibiu de mare
Num'unu' drumu-i și-o cărare,
Presărată cu năsipă,
Unde stau cătane 'n rëndu,
Maicile 'n urmă plângëndu;
Maicile după feciori
Surorile după frați,
Neveste după bărbați.
Feciori' din graiu grăiau:
Mergeți voi maice 'napoi,
Că unde ne ducemū noi,
Nu e pită nice grău
Numai sânge până 'n brău;
Sângele soldatului,
Până 'n burta calului.
Când Franț-Iosifū că venia,
Pe noi toți ne ocolia
Și din graiu așa grăia:
Dați feciori' cu voiă bună,
Că sunteți cu pușca plină;
Dați feciori' cu tunurile
Să răsune delurile;
Dați feciori' cu pusele,
Că vinū plumbi ca muscele;
Dar feciori' suntū cu frică
Dintre ei tare mulți pică:
Pică unulu', pică doi,
Pică unulu' dintre noi,
De fete tare iubitu'.
Și'mi pică într'o cărare
Și'lū vedū o fată mare.
La fată milă-i era
La voinicū că se ducea
Și lumină-i aprindea
Mâna dréptă i-o punea...
Căpitanu mi-o vedea
Și din graiu așa grăia:
— Stinge fată lumina,
Sau îți stingū eu viéta,
La cătană așa 'i dată,
Să móră neingropată
Până bătaia să găta;
Numa 'n paie 'nvêluitū
Fără copârșeu cioplitū,
Fără lumină de sēu,
Fără omū din satulū sēu.
Când bătaia să găta,
Toți feciori' se stringeau
Unū șanțū mare le făceau,
Și cu sare 'i presărau,
Să nu se strice carnea,
Să nu se 'mpută lumea.

Din caracterele lui La Bruyère.

Comunicate în românesce de I. Barițiu.

(Urmare.)

Eu așu consilia pe unū autorū născutū copistū și care ar avé estrema modestiă să lucre după cineva, să nu-și alégă ca modelū decâtū numai astfelū de lucrări, în alū cărorū spiritū, imaginațiune, sau chiar erudițiune pôte intră: căci deși nu va ajunge pe originale, celū puținū se va apropia de ele și va fi cetitū. Din contră, va trebui să se ferescă ca și de o stâncă de a voi să imiteze pe aceia, ce scriu din amorū, în cari vorbesce inima lorū, căroră le inspiră termini și figurile și cari așa-đicëndū totū ce punū pe hârtia scotū din intestinale lorū; acestea suntū modele periculósă și suntū în stare, pe cei ce s'ar încumăta să'i imiteze, a-i face să cadă în tonulū rece, inferiorū și ridiculū. In faptă eu mi-așu ride de unū omū, care ar voi seriosū să vorbescă în tonulū vocei mele, sau să-mi samene la față.

*

Celū care scriindū n'are în vedere decâtū gustulū secolului sēu să cugetă mai multū la persóna sa, decâtū la scrierile sale: trebuie ca cineva totdeuna să aspire la perfectiune și apoi acea dreptate, care câte-odată ni-se refusă de cătră contimpórani, posteritatea va sci, să ni-o deé.

*

Nu trebuie aflatū ridicululū unde elū nici nu se află de locū, acésta ar resfăta gustulū, ar corumpe judecata propriă și pe acea a altora; însē ridicululū, care se află undeva, trebuie vedutū acolo, scosū la lumină cu grafiă și cu o manieră, care să placă și să fiă instructivă.

*

Horace sau Despréaux o a đisū înainte d-tale. O credū pe cuvântulū d-tale; dar eu o đicū ca pe a mea. Nu potū eu cugetă în urma lorū ceva adevăratū și ca alții să cugete în urma mea?

*

Cine — avëndū talentele cele mai rare și meritele cele mai escelente — nar pôte fi convinsū de neutilitatea sa când consideră, că murindū lasă în urma sa o lume, care nu se resimte de perde-rea lui și în care se află atâți inși, ca să-lū înlocuiescă.

(Va urmă.)

Diverse.

Atentatū la viața Monarchului nostru.

Maiestatea Sa împăratul și regele nostru după călătoria norocoasă, ce a întreprins-o în Ardélū și Bănatū, a vizitatū și esposițiunea din capitala Bohemiei — Praga. Aci a sositū în 25 Septemvre diminēța la 5 ore, unde a fostū întâmpinatū de ministru de justițiā conte Schönborn, contele Thun, principele Lobkowitz, prefectulū de polițiā Stejskal, primarulū orașului Scholz, președintele comitetului de esposițiā Zedwitz etc.

Primirea pretutindenea a fostū strălucită și Monarchulū a rămasū încântatū de cele ce a vedutū. De aici a avutū a plecā la Reichenberg. Pe acēstā liniā la stațiunea dela Rosenthal între 11 și 12 ore din nōpte se întâmplā o esplosiune teribilā de dinamitā. Anume sub o punte în nisee țevi conducătoare de apă furā aședate două bōmbe împlute cu *nitro-glicerinā*, cari avēu a rēdicā puntea în aerū, când va trece pe aici trenulū imperialū. Planulū atentatorilorū n'a succesū, de-o parte, fiind-cā Monarchulū a trecutū pe la acēstā stațiune numai diminēța, ér de altā parte bōmbele — probabilū din grabā — nu au fostū aședate așa, ca sē pōtā face stricāciuni mari.

Cu tōte acestea vestea despre acēstū atentatū a umplutū de grōzā pe tōte popōrāle Monarchiei, ér diarele atātū din patriā, cātū și din străinētate se ocupā cu unū deosebitū interesū de acēstū evenimentū și se încērcā a-i dā felū de felū de coloritū.

Făptuitorii se urmărescū. Premiulū pentru celū ce ar dā de urma lorū e de 300 fl.

Bibliografiā. A eșitū de sub tiparū *Geografia și Istoria* în școlā poporalā, manualū compusū conformū planului de lecțiuni a d-lui Vasile Petri pentru elasa IV, V și VI de Teodorū Petrișorū. Învēțatorū. Manululū constā din 106 pag. octavū și costā 40 cr. Se aflā de vëndare la autorulū în Alibunār comitatulū Torontal.

Asemenea a eșitū de sub tiparū „*Tractatulū bōlelorū acute-infectătoare*“ descrisū pentru poporulū și cārturarii romāni de Simeonū Stoica, magistru în chirurgie și veterinarū, medicū cercualū alū Rodnei din comitatulū Bistrițā Năsēudū. Acēstū tractatū cuprinde 167 pag. octavū și e împārțitū în 4 părți. 1) Introducerea și descrierea specialā a morburilor de piele; 2) Morburile infectătoare interne; 3) Morburile transmise dela animale la omeni, și a 4) Bōlele venerice. Fia-care parte e tractatā cu multā profunditate, erudițiune și cunoscintiā de causā și e de doritū ca acēstā carte

sē nu lipsescā din casa nici unui cārturarū românū. Prețulū e 1 fl, și se aflā de vëndare la tipografia Kraft în Sibiu, la autorū în Rodna-vechiā (Ō-Radna) și la „Concordia“ în Năsēudū (Naszód.)

„**Nunta din Văleni**“ în Bistrițā. Directorulū de teatru Carolū de Remay are de gândū a veni și a dā în Bistrițā în decursulū lunei lui Octomvre unū cyclu de reprezentațiuni. Intre operele și piesele cele mai nōuē, ce se spune, că se vorū esecutā, sē va aflā și piesa teatralā „*Nunta din Văleni*.“

NECROLOGŪ. Dr. Constantinū Moislū, prof. în Năsēudū ca fiu cu soțiā Lucrețiā și cu fii: Constantinū, Vasile, Lucrețiā, Tudorū, Olimpia și Elena, Juliu Moislū, prof. în Slatina ca fiu cu soțiā Otilda cu inima înfrântā de durere aducū la cunoscintiā consāngenilorū, pretinilorū și cunoscūtorilorū tristulū anunțiu cumcā

GREGORIU MOISILŪ,

fostū vicariu foraneu gr. cat. alū Rodnei și parochū alū Năsēudului, președinte la administrațiunea fondurilorū centrale școlastice și de știpendie precum și la cea a fondurilorū greco-catolice locale din districtulū Năsēudū etc.

dupā unū morbū scurtū de aprindere de plămāni în 3 Octomvre st. n. a. c., la 7 ore a. m., își dādū blāndulū sufletū în manile Creatorului în alū 77-lea anū alū etāței și în alū 51-lea alū preoției.

Rēmāșițele-i pāmēntesci s'au aședatū spre odihnā eternā în cimiteriulū gr. cat. din Năsēudū Marți, 6 Octobree 1891 st. n. la 9 ore a. m.

Fia-i țerina ușorā și memoria binecuvēntatā!

Aprōpe o jumētate de vēcū a condusū acēstū venerabilū bētrānū afacerile districtului Năsēudū cu înțelepciune fără a pofți ceva pentru sine, deci datorī suntū fiū districtului precum și toți, cari i-au cunoscutū bunētatea inimei, sē depunā pe mormēntulū lui lacrimi de venerațiune.

Terminulū pentru deslegarea gāciturei de șacū din Nr. 1 se amānā pe prima Noemvre n. c.

Învitare la prenumērațiune.

Cu 1 Octomvre st. v. deschidemū abonamentū nou la „**Minerva**“, diarū literarū beletristicū și de distracțiune. Prețulū de abonamentū dela 1 Octomvre pānā la anulū nou e de 1 fl. Teologi, studenți, invēțatorī, suboficēri, sodali etc. primescū diarulū nostru în decursulū acēstui timpū cu 60 cr. v. a.

Numērulū urmātorū se va espedā numai acelorū onorați cetitori, cari vorū fi solvitū prețulū abonamentului.

Cei ce ar voi a avē fōia nōstrā dela aparițiunea ei (1 Aug. n. c.) binevoiēscā a ne avisā, ca din puținele esemplare, de cari mai dispunemū, sē li putemū trimite.

Abonenți cari n'au primitū toți numerī, binevoiēscā a reclamā.